

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ОЛЕГ КОЛЕСНИК ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 17551/02)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

19 листопада 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

19 лютого 2010 року

Текст рішення може підлягати редакційним правкам.

У справі «Олег Колесник проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,

Рената Ягер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),

Марк Віллігер (Mark Villiger),

Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджиєва (Zdravka Kalaydjieva), *судді*,

Михайло Буроменський (Mykhaylo Buromenskiy), *суддя ad hoc*,

а також Стівен Філліпс (Stephen Phillips), *заступник Секретаря секції*,

після наради за зачиненими дверима 20 жовтня 2009 року,

виносить таке рішення, ухвалене того самого дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 17551/02) проти України, поданою до Суду на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянином України Олегом Рєвазовичем Колесником (далі — заявник) 2 листопада 2001 року.

2. Заявника, якому було надано право на безоплатне представництво в Суді, представляв І. Погасій, адвокат, що практикує у м. Кіровограді. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев, з Міністерства юстиції.

3. Заявник стверджував, зокрема, що розгляд його справи судом був несправедливим, що його було допитано за відсутності адвоката та змушено надати зізнавальні показання, а також що він був позбавлений можливості допитати важливих свідків обвинувачення.

4. 8 вересня 2006 року Голова п'ятої секції вирішив направити заяву Уряду. Також було вирішено розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви одночасно (пункт 3 статті 29 Конвенції).

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявник, 1963 року народження, на даний час він відбуває покарання в Житомирській виправній колонії № 8, Україна.

6. Як стверджує заявник, 7 листопада 1998 року (10 листопада 1998 року, як свідчать документи) його разом з трьома іншими особами було

затримано за підозрою у вчиненні двох убивств за обставин, що обтяжують покарання, та розбою. За твердженням заявника, він зазнав поганого поводження з боку працівників міліції, які змушували його надати зізнавальні показання і відмовитися від права на захист.

7. Під час першого допиту 10 листопада 1998 року заявник зізнався, що 19 серпня 1998 року він разом з іншими підозрюваними учинив вбивство пані Ч. (далі — потерпіла Ч.), перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння. Він також зізнався, що 2 жовтня 1998 року він разом з іншими підозрюваними учинив вбивство пана Б. (далі — потерпілий Б.). Подібні зізнавальні показання він дав 11 листопада 1998 року під час відтворення обстановки і обставин подій на місці вчинення злочину. 13 листопада 1998 року заявника було знову допитано, і він підтвердив свої зізнавальні показання. Подібні показання дали й підозрювані Т., У. і Б. Усі слідчі дії проводилися без надання юридичної допомоги захисника.

8. 18 листопада 1998 року заявникові було призначено адвоката-захисника.

9. Тим часом (дата невідома) мати заявника звернулася до прокуратури м. Кіровограда зі скаргою, вимагаючи порушення кримінальної справи щодо кількох працівників міліції, які, за її словами, піддали заявника нелюдському поводженню. 24 грудня 1998 року прокуратура винесла постанову про відмову в порушенні кримінальної справи у зв'язку з відсутністю складу злочину в діях працівників міліції. Ані заявник, ані його мати не оскаржували цю постанову в суді.

10. 29 березня 1999 року під час допиту як обвинуваченого заявник заперечив свої попередні зізнавальні показання і заявив про свою невинуватість, стверджуючи, що його примусили зізнатися у злочинах, які він не вчиняв.

11. 2 червня 1999 року досудове слідство було завершено і справу, порушену щодо заявника та чотирьох інших підозрюваних (Т., У., Б. та І.), було передано на розгляд до Кіровоградського обласного суду (далі — обласний суд).

12. 1 липня 1999 року обласний суд повернув справу до прокурора Кіровоградської області на додаткове розслідування, оскільки було встановлено, що слідчими органами не було дотримано вимог деяких положень Кримінально-процесуального кодексу, і такі порушення не можна було виправити під час судового розгляду. У своїй ухвалі суд зазначив, зокрема, що слідчі органи порушили право обвинуваченого на захист. Суд встановив, що кримінальні обвинувачення стосовно заявника та інших підозрюваних у справі потребували обов'язкового забезпечення їм юридичного представництва вже на самому початку розслідування, але

цього забезпечено не було. Зокрема, суд акцентував увагу на тому факті, що допити заявника 10 і 13 листопада 1998 року та відтворення обстановки і обставин подій на місці злочину 11 листопада 1998 року було проведено без участі захисника. Такі самі недоліки було виявлено стосовно зізнавальних показань інших обвинувачених у справі. Суд також зазначив, що слідчі органи не знайшли знаряддя вбивства та інших речових доказів. Ухвалою було зобов'язано прокуратуру повторно провести всі слідчі дії у присутності захисників обвинувачених у справі.

13. 10 травня 2000 року додаткове розслідування було завершено і справу передано до обласного суду.

14. Як під час додаткового розслідування, так і під час судового розгляду заявник та інші обвинувачені у справі відмовилися від своїх зізнавальних показань. Вони також заявили, що їх примусили свідчити проти себе.

15. 6 лютого 2001 року обласний суд, розглянувши справу як суд першої інстанції, визнав заявника винним у вчиненні двох вбивств за обставин, що обтяжують покарання, та розбою і призначив йому покарання у вигляді позбавлення волі строком на чотирнадцять років. Обвинувальний вирок у справі заявника ґрунтувався на його зізнавальних показаннях, які він давав 10, 11 і 13 листопада 1998 року, а також на подібних показаннях інших підсудних у справі та показаннях свідків.

16. Щодо першого вбивства, то обласний суд також взяв до уваги показання пані В., яка заявила, що була свідком вчинення злочину і що підсудний Т. наказав їй мовчати. Обласний суд також зауважив, що під час досудового слідства пані В. впізнала підсудних Т. і У. (її показали їхні фотографії); однак вона не з'явилася в судове засідання для участі в розгляді справи. Обласний суд також послався на показання пана Ч. (сина потерпілої Ч.), який упізнав три уламки держака сапи, які було знайдено на місці злочину і які, як стверджувалося, могли бути знаряддями вчинення злочину; а також на результати додаткової судово-медичної експертизи, згідно з висновком якої смерть потерпілої Ч. могла настати за обставин, зазначених заявником 11 листопада 1998 року під час відтворення обставин і обстановки подій на місці вчинення злочину.

17. Щодо другого вбивства, то обласний суд взяв до уваги, зокрема, такі докази: результати судово-біологічної та судово-медичної експертиз, згідно з висновками яких кров, виявлена на куртці, вилученій у заявника, могла належати потерпілому Б.; показання пана П. про те, що в жовтні 1998 року заявник та підсудний Т. продали йому за один літр алкогольного напою електроплиту, яка належала потерпілому Б.; і показання пані Н. (матері потерпілого Б.), яка виявила, що з квартири її

сина зникли електроплита і гроші (35 гривень). Ані пан П., ані пані Н. не були присутніми в судовому засіданні під час розгляду справи.

18. Обласний суд висловив сумнів у достовірності показань пана М. і пана Ч. В. Згідно з показаннями пана М., які він дав у суді, 19 серпня 1998 року з 8-ї до 19 год. заявник допомагав йому ремонтувати будинок його товариша. Згідно з показаннями пана Ч. В., які він дав у суді, з 25 вересня до 6 жовтня 1998 року заявник ремонтував його комору.

19. Клопотання захисника про допит пані Ма., пані Ч. В. і пані Ч., які, як стверджувалося, могли підтвердити алібі заявника, було відхилено як таке, що не має відношення до справи.

20. У касаційній скарзі до Верховного Суду України заявник та його захисник оскаржили вирок за низкою пунктів. По-перше, вони заперечували прийнятність доказів, здобутих із порушенням закону,— показання заявника та інших підсудних у справі, які містили свідчення проти самих себе, а також показання свідків, отримані під час першого досудового слідства. Захисник посилався на те, що 1 липня 1999 року обласний суд повернув справу на додаткове розслідування саме через те, що показання заявника та інших підсудних у справі було отримано з порушенням закону, у зв'язку з чим вони не можуть визнаватися допустимими доказами. У касаційній скарзі також зазначалося, що обласний суд спирався на показання свідків, яких суд не допитував у судовому засіданні, проігнорував показання свідків М. і Ч. В., які підтверджували алібі заявника, і відмовився задовольнити клопотання захисту про виклик інших свідків. Заявник також скаржився, що його примусили свідчити проти себе і вперше дозволили зустрітися із захисником лише 29 березня 1999 року.

21. 10 травня 2001 року Верховний Суд України залишив вирок від 6 лютого 2001 року без змін. Стосовно скаргу заявника він зазначив таке:

«...Дані, які дозволили б сумніватися в правдивості свідків В. і Ч., в матеріалах справи відсутні.

Свідок В., чий показання на попередньому слідстві були досліджені відповідно до статті 306 КПК України...

...підстав, які ставлять під сумнів достовірність показань свідка П., в матеріалах справи немає.

...Доводи засуджених про недозволені методи ведення слідства є необґрунтованими. Під час попереднього слідства за заявами [засуджених] було проведено перевірку, внаслідок якої було відмовлено у порушенні кримінальної справи стосовно працівників міліції Кіровського РВ УМВС...

...Безпідставними є доводи засудженого Колесника та його адвоката про те, що суд не перевіряв алібі Колесника, яке підтвердили свідки М. і Ч. В. В судовому засіданні було ретельно досліджено та належним чином оцінено показання цих свідків, і суд правильно піддав сумніву їх показання, оскільки раніше Колесник під час попереднього слідства не посилався на цих осіб, а останні не могли пояснити суду причину, чому вони пам'ятають точні дати і обставини подій зі спливом тривалого часу...

...Безпідставними є і доводи засудженого Колесника і Б. щодо порушення, як вони стверджують, права на захист. В чому конкретно це виявилось, засуджені не зазначають. Як видно із матеріалів справи, під час попереднього слідства законні права та інтереси [засуджених] захищали [адвокати], які були присутніми під час проведення найважливіших слідчих дій».

22. Верховний Суд України підтвердив те, що вину заявника та інших підсудних доводять показання, які вони давали під час першого досудового слідства, показання пані В., пана Ч., пані Н. і пана П., отримані під час досудового слідства, а також речові докази — знайдені на місці злочину три уламки держака сапи, що належали потерпілій Ч., куртка, вилучена з будинку заявника, та електроплита, вилучена у пана П. Вмотивовуючи своє рішення, суд також посилався на результати судово-біологічної та судово-медичної експертиз.

23. Ані заявник, ані його захисник не були присутніми в судовому засіданні під час розгляду справи у Верховному Суді України.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

24. Відповідні положення національного законодавства стисло наведено в рішеннях у справах «*Яременко проти України*» (*Yaremenko v. Ukraine*) (заява № 32092/02, пп. 45–53, рішення від 12 червня 2008 року) та «*Жогло проти України*» (*Zhoglo v. Ukraine*) (№ 17988/02, п. 21, від 24 квітня 2008 року).

ЩОДО ПРАВА

I. СКАРГА ПРО ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

25. Заявник скаржився, що провадження в його справі було несправедливим. Він стверджував, що на початковому етапі розслідування його примусили свідчити проти себе і що основні слідчі дії проводилися без участі захисника. Він також скаржився, що був позбавлений можливості допитати ключових свідків обвинувачення, оскільки вони не

з'явилися в судові засідання для участі в розгляді справи. За його твердженням, докази, здобуті завдяки згаданим вище порушенням, було покладено в основу обвинувального вироку в його справі. Він посилався на пункт 1 та підпункти «с» і «d» пункту 3 статті 6 Конвенції, у відповідних положеннях яких зазначено:

«1. Кожен має право на справедливий ... розгляд його справи... судом..., який ... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення...

...

3. Кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права:

...

с) захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або — за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги захисника — одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя;

d) допитувати свідків обвинувачення або вимагати, щоб їх допитали, а також вимагати виклику й допиту свідків захисту на тих самих умовах, що й свідків обвинувачення; ...»

А. Щодо прийнятності

26. Уряд висунув попереднє заперечення щодо прийнятності скарги заявника за підпунктом «с» пункту 3 статті 6 Конвенції. Уряд доводив, що скарги заявника стосовно ненадання йому юридичної допомоги захисником під час допиту та інших слідчих дій, які проводилися 10, 11 і 13 листопада 1998 року, було подано надто пізно, оскільки на день подання заяви (2 листопада 2001 року) вже минуло понад шість місяців від зазначених вище дат або навіть від дати, коли заявник звернувся з таким питанням до національного суду (29 червня 1999 року).

27. Заявник доводив, що він подав заяву в межах встановленого строку, оскільки остаточне рішення в порушеній щодо нього кримінальній справі було винесене Верховним Судом України 10 травня 2001 року.

28. Суд повторює, що вимоги пункту 3 статті 6 Конвенції слід розглядати як конкретні аспекти права на справедливий судовий розгляд, гарантованого пунктом 1 статті 6 Конвенції, і що завдання Суду полягає в тому, щоб з'ясувати, чи був увесь зазначений процес, включно зі способом, у який здійснювався збір доказів, «справедливим» у значенні пункту 1 статті 6 Конвенції (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справах *«Шабельник проти України» (Shabelnik v. Ukraine)*, заява № 16404/03, п. 51, рішення від 19 лютого 2009 року, та *«Лаудон проти*

*Німеччини» (Laudon v. Germany), заява № 14635/03, пункт 56, рішення від 26 квітня 2007 року). Щоб оцінити, якою мірою стверджуване порушення процесуальних прав могло позначитися на справедливості всього провадження, заявник мусив чекати на остаточне рішення у справі. Можна було обґрунтовано очікувати звернення заявника із згаданими вище скаргами в апеляційному порядку до Верховного Суду України, що вважається ефективним засобом юридичного захисту щодо скарг на несправедливість провадження в кримінальній справі (див., *mutatis mutandis*, ухвалу у справі «Архипов проти України» (*Arkipov v. Ukraine*), заява № 25660/02, ухвала від 18 травня 2004 року). Суд також зазначає, що заявник справді порушив усі зазначені питання у своїй касаційній скарзі до Верховного Суду (див. пункт 20 вище). Тому Суд відхиляє попереднє заперечення Уряду.*

29. Суд вважає, що скарги заявника за пунктом 1 та підпунктами «с» і «d» пункту 3 статті 6 Конвенції не є явно необґрунтованими у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вони не є неприйнятними за якихось інших підстав. Отже, вони оголошуються прийнятними.

В. Щодо суті

30. Оскільки, як уже було зазначено вище, вимоги пункту 3 статті 6 Конвенції слід розглядати як конкретні аспекти права на справедливий судовий розгляд, гарантованого пунктом 1 статті 6 Конвенції, Суд розглядатиме ці скарги в контексті вимог цих двох положень, узятих разом (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі «Ван Мехелен та інші проти Нідерландів» (*Van Mechelen and Others v. the Netherlands*), рішення від 23 квітня 1997 року, пункт 49, *Reports of Judgments and Decisions 1997-III*).

1. Право не свідчити проти себе і право на захист

а) Доводи сторін

31. Уряд доводив, що під час досудового слідства заявника представляв захисник, однак на самому початку розслідування, коли заявника повідомили про його право на юридичну допомогу захисника, він відмовився від цього права і підписав документ, який підтверджував його намір захищати себе особисто. Крім того, мати заявника, яку поінформували про затримання заявника, не зверталася зі скаргами про відсутність захисника. Під час слідчих заходів, які здійснювалися 10, 11 і 13 листопада 1998 року, заявник також не заявляв скарг про відсутність

захисника, а з 18 листопада 1998 року йому було забезпечено юридичну допомогу.

32. Уряд також посилався на те, що право заявника не свідчити проти себе та право на захист гарантує Конституція та закони України. Він також доводив, що заявник мав можливість оскаржити будь-які дії, які слідчий здійснював згідно з Кримінально-процесуальним кодексом. Тому Уряд вважав, що згадані вище права заявника порушено не було.

33. Заявник доводив, що з огляду на злочини, у вчиненні яких його підозрювали, участь захисника в його справі була обов'язковою із самого початку розслідування. Він також стверджував, що органи влади повинні були спочатку призначити захисника в його справі і лише після цього приймати рішення щодо відмови від такої юридичної допомоги. Він стверджував, що його примусили відмовитися від захисника, і посилався на те, що в ухвалі від 1 липня 1999 року обласний суд визнав наявність порушення його права на захист.

34. Заявник також доводив, що обвинувальний вирок у його справі ґрунтувався на його свідченнях проти себе, яких від нього домоглися за допомогою тиску, і що він не мав змоги поскаржитися на це, оскільки перебував під контролем міліції. Крім того, за його твердженням, зі скаргами на жорстоке поводження з ним працівників міліції безуспішно зверталася до прокурора його мати.

в) Оцінка Суду

35. Суд повторює, що, хоча право кожного обвинуваченого у вчиненні злочину на ефективний захист адвоката, який, у разі потреби, призначається офіційно, не є безумовним, забезпечення такого права є одним з основних передумов справедливого судового розгляду (див. рішення у справі «*Кромбах проти Франції*» (*Krombach v. France*), заява № 29731/96, пункт 89, ЄСПЛ 2001-II). Права захисту буде в принципі непоправно порушено, якщо при засудженні особи судом використовуватимуться викривальні показання, отримані під час допиту без присутності захисника (див. рішення у справі «*Сальдуз проти Туреччини*» (*Salduz v. Turkey*) [ВП], заява № 36391/02, пункт 55, ЄСПЛ 2008-...).

36. Стосовно використання доказів, отриманих з порушенням права затриманого на мовчання та права не свідчити проти себе, Суд нагадує, що ці права — загальновизнані міжнародні стандарти, які є основними складовими поняття справедливого судового розгляду за статтею 6 Конвенції. Такі права слід забезпечувати, зокрема, для того, щоб захистити обвинуваченого від неправомірного тиску з боку органів влади, сприяючи

таким чином уникненню судових помилок та реалізації цілей статті 6 Конвенції. Право не свідчити проти себе передбачає, зокрема, що сторона обвинувачення в кримінальній справі, намагаючись довести свою версію проти обвинуваченого, не може використовувати докази, отримані за допомогою методів примусу чи тиску всупереч волі обвинуваченого (див. згадане вище рішення у справі *Шабельник (Shabelnik)*, пункт 55 з наведеними посиланнями).

37. Суд зазначає, що національні суди визнали наявність порушення процесуальних прав заявника на першому етапі розслідування, зокрема його права на захист (див. пункт 12 вище). Проте, незважаючи на визнання такого порушення, вирішальними доказами при винесенні обвинувального вироку у справі заявника стали його зізнавальні показання, отримані за відсутності захисника та за обставин, які дають підстави підозрювати, що і заявлена ним на самому початку відмова від юридичної допомоги захисника, і його зізнавальні показання були здобуті всупереч його волі.

38. Отже, у зв'язку з цим мало місце порушення пункту 1 і підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції.

2. Допит свідків

а) Доводи сторін

39. Уряд доводив, що, перед тим як справу розглянув суд, заявникові та його захисникові було надано можливість ознайомитися з матеріалами справи та показаннями всіх свідків. Крім того, коли в судовому засіданні було порушено питання про те, що явку деяких свідків, включаючи викликаних за клопотанням заявника, не було забезпечено, і суддя суду першої інстанції запитав, чи погоджуються сторони на проведення слухання за відсутності цих свідків, ані заявник, ані його захисник не заперечили проти цього. Вони не заперечили й проти закінчення слухання, залишивши це питання на розсуд суду.

40. Заявник стверджував, що ані він, ані суд не мали можливості заслухати свідків безпосередньо в судовому засіданні та поставити їм запитання, тому показання таких свідків не могли бути використані як докази проти нього. Він також стверджував, що разом з іншими підсудними наполягав на допиті пана П. у судовому засіданні.

б) Оцінка Суду

41. Суд повторює, що з метою забезпечення змагальності процесу всі докази мають, як правило, подаватися у відкритому судовому засіданні у присутності обвинуваченого. Існують винятки з цього принципу, але вони

не можуть призводити до порушення права на захист. За деяких обставин може виникнути потреба у використанні показань, отриманих на етапі розслідування. Якщо підсудному було надано достатню й належну можливість спростувати такі показання — при їх оголошенні або на пізнішому етапі провадження,— саме по собі їх прийняття як доказів не суперечитиме вимогам пункту 1 та підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції. Але з цього природно випливає, що в разі, якщо обвинувальний вирок виключно або вирішальною мірою ґрунтується на показаннях особи, яку обвинувачений (підсудний) не мав можливості допитати особисто чи домогтися її допиту під час розслідування справи або судового розгляду, права сторони захисту виявляються обмеженими настільки, що передбачені статтею 6 Конвенції гарантії виявляються порушеними. Щодо показань свідків, допитати яких у присутності підсудного або його захисника виявилось неможливим, Суд зауважує, що пункт 1 статті 6 Конвенції, узятий у поєднанні з пунктом 3 статті 6 Конвенції, вимагає від Договірних Сторін ужити конкретних заходів для того, щоб підсудний мав можливість допитати свідків, які свідчать проти нього, чи домогтися їх допиту. Однак, якщо немає підстав звинувачувати органи влади в недостатньо старанних зусиллях із забезпечення підсудному можливості допитати відповідних свідків, відсутність цієї можливості як така не означає необхідності припинення кримінального переслідування. Водночас слід з надзвичайною обережністю ставитися до доказів, отриманих від свідка за обставин, що не давали змоги забезпечити право сторони на захист тією мірою, якою Конвенція завжди вимагає забезпечувати його. Обвинувальний вирок не може ґрунтуватися виключно або вирішальною мірою на показаннях, які сторона захисту не мала можливості спростувати (див. згадане вище рішення у справі *Жогло (Zhoglo)*, пп. 38–40 з наведеними посиланнями).

42. Суд зазначає, що у справі, яка розглядається, суд не допитав ключових свідків обвинувачення, а заявник не мав можливості поставити їм запитання на очній ставці ані на етапі розслідування, ані під час судового розгляду. Подані Урядом докази і пояснення не свідчать про те, що національні органи влади вжили достатніх заходів, щоб забезпечити присутність цих свідків у судовому засіданні. Стосовно тверджень Уряду про те, що заявник та його захисник не заперечували проти подовження розгляду справи без допиту зазначених свідків, Суд не вважає можливим розцінювати такі дії як опосередковану згоду на використання показань цих свідків як важливих доказів в обвинувальному вирокі у справі заявника. Крім того, слід взяти до уваги той факт, що питання про неможливість допитати свідків заявник та його захисник порушували у своїй касаційній скарзі до Верховного Суду. Незважаючи на зазначені

вище недоліки, показання свідків пані В., пана П. і пані Н. (див. пункти 16 і 17 вище), разом із згаданими вище зізнавальними показаннями обвинувачених, стали важливою частиною доказів, покладених в основу обвинувального вироку у справі заявника.

43. Отже, й у цьому зв'язку заявника позбавили можливості здійснити право на справедливий судовий розгляд. Відповідно мало місце порушення пункту 1 і підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СКАРГИ ПРО ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

44. Заявник скаржився, що тримання його під вартою під час досудового слідства було незаконним, і посилався при цьому на пункти 3 і 4 статті 5 Конвенції. Він також посилався на статтю 13 Конвенції, не наводячи ніякого додаткового обґрунтування. Він, врешті-решт, скаржився, що на початковому етапі розслідування він зазнав жорстокого поводження з боку працівників міліції.

45. Суд розглянув ці скарги заявника. Втім, беручи до уваги всі наявні матеріали та оцінюючи оскаржувані питання в межах своєї компетенції, Суд визнає, що вони не містять жодних ознак порушення прав і свобод, проголошених Конвенцією та протоколами до неї.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

46. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію».

A. Шкода

47. Заявник вимагав 98 388 гривень (що приблизно дорівнює 8720 євро) відшкодування матеріальної шкоди і 55 000 євро — відшкодування моральної шкоди.

48. Уряд вважав ці вимоги надмірними і стверджував про відсутність причинного зв'язку між заявленою вимогою про відшкодування моральної шкоди і стверджуваними порушеннями. Тому Уряд наполягав на тому, щоб ці вимоги було відхилено.

49. Суд не бачить ніякого причинного зв'язку між виявленим порушенням і матеріальною шкодою, про яку стверджує заявник, і тому відхиляє цю вимогу. Суд також зазначає, що у випадку, коли особу, як мало місце у цій справі, було засуджено за результатами судового процесу, який не відповідав вимогам Конвенції щодо справедливості,

належним способом виправлення такого порушення може в принципі бути повторний розгляд справи, її перегляд або перегляд рішення у справі у разі надходження відповідного клопотання (див. рішення у справі «*Надточій проти України*» (*Nadtochiy v. Ukraine*), заява № 7460/03, пункт 55, рішення від 15 травня 2008 року). Тому Суд вважає, що визнання порушення само по собі становить достатню справедливу сатисфакцію.

В. Судові витрати

50. Заявник також вимагав 4500 євро відшкодування судових витрат.

51. Уряд доводив, що ця вимога не підтверджена відповідними документами. Тому, на думку Уряду, ця вимога має бути відхилена.

52. Згідно з практикою Суду заявник має право на відшкодування судових витрат лише в разі, якщо доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими і що їхній розмір є обґрунтованим. У цій справі Суд, беручи до уваги наявну в нього інформацію та виходячи із зазначених вище критеріїв, відхиляє цю вимогу.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Відхиляє попереднє зауваження Уряду.

2. Оголошує прийнятними скарги заявника за пунктами 1 і 3 статті 6 Конвенції на те, що обвинувальний вирок у його справі ґрунтувався на зізнавальних показаннях, здобутих з порушенням його права «на мовчання» та права не свідчити проти себе, що його позбавили можливості допитати більшість свідків обвинувачення і що йому перешкоджали ефективно здійснювати своє право на захист під час допиту на початковому етапі розслідування у справі, і оголошує решту скарг у заяві неприйнятними.

3. Постановляє, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 і підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції стосовно права заявника на захист і права не свідчити проти себе.

4. Постановляє, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 і підпункту «d» пункту 3 статті 6 Конвенції стосовно права на допит свідків.

5. *Постановляє*, що встановлення порушення само по собі становить достатню справедливу сатисфакцію в частині відшкодування моральної шкоди, якої зазнав заявник.

6. *Відхиляє* решту вимог заявника стосовно справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 19 листопада 2009 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен ФІЛЛІПС
Заступник Секретаря

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Голова